

כל השבילים בשבילך, באתר הכשר SHVILIM.CO
איריס כהן
מייל להזמנת קטלוג: 0548424783v@gmail.com

✿ צעד מס' 73 – מה קורה עם השטף של הקורא?

בקריאה בשטף הינה קריאה טובה
מדויקת, בקצב תקין ובהנגנה מתאימה.
למה חשוב לקרוא בשטף,
ואיך משפרים הקצב בקריאה?
בכך נתחיל לעסוק בצעד הבא.

למה חשוב הקצב בקריאה?

ההוראה: "תקרא לאט, העיקר שתדייק!" מוכר לך? בואו נהרהר בו ואולי נערער עליו.
קצב הקריאה נתפס בדרך כלל כמשתנה התלוי ביעילות הפיענוח וההבנה של הטקסט. כלומר, אם קוראים באופן יעיל, וישנה יכולת הבנה – קצב הקריאה יהיה תקין. קצב הקריאה נחשב במקרה זה – לתוצאה.

מחקרים עדכניים מראים שקצב קריאה יכול לתפקד גם כמשתנה בלתי תלוי המשפיע על איכות הבנת הטקסט. כלומר גורם ולא תוצאה. קצב הקריאה הוא מדד העומד בפני עצמו, ואינו בהכרח מושפע מגורמים אחרים. ומעבר לכך, הוא משפיע עליהם. ילד שקורא בקצב תקין יצליח לקרוא באופן מדויק יותר, וגם להבין.

יתרון זה נמצא גם בקרב קוראים מתקשים. ברזניץ (1992, 1997) מצאה כי האצת הקריאה אצל קוראים מתחילים חלשים ואצל קוראים דיסלקטיים משפרת משמעותית את הדיוק בפענוח וההבנה.

הוצעו מספר הסברים להשפעת האצת הקריאה על ההבנה:

1. ההאצה מסייעת להתגבר על מגבלות בזיכרון העבודה (הזיכרון לטווח קצר). קצב קריאה מהיר מגדיל את מספר היחידות הזמינות בזיכרון העבודה ומאפשר אחסון כמות רבה יותר של מידע קונטקסטואלי. כתוצאה מכך קיימת גם יכולת

טובה יותר לקריאה בהקשר, יכולת המפצה על קשיים בפיענוח. יש בכך יתרון חשוב לקוראים לקויי הקריאה התלויים מאד בהקשר לצורך הפענוח.

2. ההאצה מפחיתה היסח דעת.

3. ההאצה מגבירה את הדמיון בין פלט הקריאה הקולית ובין השימוש במלים מוכרות בדיבור. לרוב, קל יותר להצליח בהבנת הנשמע מאשר בהבנת הנקרא.

(מעובד על פי מאמרה של יעל נדלר, כשהמקור הוא: מכללת "תלפיות")

גם בערכת האבחונים מעק"ב, מביאים כי חשיבות המהירות בקריאה מעוגנת במודל האוטומטיות בקריאה (LaBerge & Samuels' 1974), שלפיו שליפה מהירה של מילים מצביעה על כך, כי זיהוי המילים נעשה ברמה אוטומטית. הדבר מאפשר הפניית קשב לתהליכים גבוהים יותר של הפקת משמעות מן הכתוב.

הם מציינים נתון נוסף: כי במחקר חלוץ שנערך בישראל נמצא קשר מובהק בין מהירות הקריאה לבין רמת **הכתיב** בקרב תלמידי בית ספר יסודי. מהירות זיהוי המילים משקפת את אחסון התקין של תבניות כתיב בזיכרון האורתוגרפי.

את הקשר בין רמת כתיב גבוהה לקצב קריאה תקין אפשר להסביר בכך שכאשר הילד מודע ליחידות המורפולוגיות – הוא מצליח לקרוא את המילים במהירות, וגם לקלוט את האיות. גם כאשר המילים אינן בעלות תבנית מורפולוגית, הקורא היעיל 'מצלם' אותן ומצליח לשלוף אותן בקצב תקין בקריאה, ובאיות תקין בכתיבה.

התפתחות הקצב בקריאה

מהירות הקריאה, הנמדדת על די חישוב מספר המילים הנקראות בדקה, מתפתחת באופן קבוע משנה לשנה, עד שהיא מתייצבת. בכל גיל, ישנם מדדי קצב נורמטיביים שעל פיהם ניתן לבחון האם הילד קורא בקצב תואם למצופה, או נמוך ממנו.

את קצב הקריאה ניתן לבדוק בקריאת צירופים, מילים וטקסטים. לכל אחד מהם הקצב המצופה שונה, בהתאם לסקרים שנערכו כבסיס לקביעת הנורמות באבחוני הקריאה. ניתן לראות שבקריאת טקסטים מצליחים הילדים לקרוא בקצב גבוה יותר מאשר בקריאת צירופים, שכן הם מערבים בקריאה גם את הגורם הסמנטי וההקשרי. כתוצאה מכך, גם הנורמה המצופה בקצב קריאת טקסט גבוהה יותר.

כאשר קיים כשל בהתפתחות הידע האלפביתי והאורתוגרפי, מהירות הקריאה והדיוק בקריאה נמוכים יחסית לגיל. הטענה המעניינת של שני, זייגר ורביד (2001) היא, **שההבדלים ההתפתחותיים בין דרגות הכיתה הם במהירות קריאת מילים יותר**

מאשר ברמת הדיוק!

מה עושים כדי לקדם קצב קריאה?

על פי מחקרו של ליון, 1998 - תלמיד ממוצע זקוק ל-4 עד 14 חשיפות של מילה חדשה כדי שיקרא אותה באופן אוטומטי. אם נחשב את הממוצע, זה אומר: 9 חשיפות למילה.

כדי לשפר קצב קריאה, עלינו לגרום לילד להיחשף למילות הטקסט שוב ושוב, כ-9 פעמים, עד שיוכל לשלוף אותן כראוי. מסתבר שהטווח 4-14, תלוי במסוגלות הילד, וגם במורכבות המילים, אבל לא נוכל לעבוד כמו רובוטים על כל מילה בשפה, אלא ניקח מכאן את הכיוון – להרבות בחשיפה.

השאלה הגדולה – איך עושים את זה בצורה מעניינת ונעימה? אין טעם לתת לילד רשימות אין סופיות של מילים חוזרות על עצמן, לשינון. גם את המטלה של 'לקרוא 3 פעמים ולהביא חתימת הורים' – הילדים אינם אוהבים. כדי שילד ייתרם מההפעלה, חשוב שישתף פעולה.

המקום כאן כבר תם. אז אני מזמינה אותך להשתתף בכנס חנוכה למורות להוראה מתקנת וקריאה – לשמוע ולראות 8 שיטות מעניינות לשיפור השטף והקצב בקריאה. **מצורפת פעילות אחת לטעימה**, עוד רעיונות נזכיר בעז"ה בצעד הבא.

[מצורפת מודעת הפרסום אודות הכנס, המחיר בהנחה – רק עד סוף שבוע זה]

איריס כהן, 054-8424783

SHVILIM.CO

קיבלת את הקובץ מחברה? תוכלי להצטרף בעצמך לקבוצה:
כתבי את המילים: **רוצה כלים מ"שבילים" בעברית** ושלחי למייל:
0548424783C@gmail.com

ואם את רוצה להשקיע גם במתקשות, תוכלי להצטרף לקבוצה נוספת:
רשמי: **"רוצה כלים שלובים"** ושלחי למייל: **0548424783v@gmail.com**

